

Грецькі боги

Пантелеймон Куліш

I

Як ви світом гарно управляли,
В вас законом радощі були.
Ви блаженство людям возвіщали,
Любі мрії матері землі.
Ах! Тоді розкошам все служило...
Не по-нашому — ой, ні! — тоді було,
Бо в твій храм щодня квітки носили,
О Венеро, житні похвало!

II

Видумки тоді чудовна сила
Обвивала правду, мов той хміль,
У творенні повнею кипіла
Несказанно чарівнича життя...
Пригорнути к серденьку кохання —
Се було найвищим торжеством:
Всюди боже віяло дихання:
Чоловік злучавсь із божеством.

III

Де тепер мудрагелі вбачають
Огняний бездушний тільки шар,
Геліоса там, було, вітають
В колесниці, золотій, як жар.
Тут гукають в горах орейяди,
Там дреяда в дереві живе,
А там в річці плещуться найяди —
В срібній піні поплески пливе.

IV

Лавр тоді у ліки обернувся,
В каменя — Танталова дочка,

Сфінкс на тони в комиші здобувся,
Філомела плакала в гайках.
То Деметра з туги в землю билась
В Персефони на німій труні,
То Цітера потайно любилась
З уродливим хлопцем на ховмі.

V

Ще тоді к Девкаліона плоду
Сходили безсмертники з небес.
Сину Лето для такого сходу
Ба й гирлигу подавав Зевес...
Між людьми, героями й богами
Любу сполуку робив Амур:
Смертники з героями й богами
Танцювали знай любовний тур.

VI

Вид понурий був тоді не в моді,
Вік той радощів ще не цуравсь,
Щастє божеством було в народі,
Щасний із щасливим спознававсь.
Красота була тоді святиня,
Не соромивсь там нічого бог,
Де камена чиста червоніла,
Чи то грація вела танок.

VII

В вас храми сміялись, як палати,
Вас однак величила хвала
І на святах Істмуса багатих,
І в бігу, бистрому, як стріла.
Гарно звивши рученьки з руками,
У танок круг алтаря ви йшли,
І пишались велико вінками
Ті, що перші між людьми були.

VIII

В вас "Евое!", тирсами маханнє,
Барсами розкішними їзда
Возвіщали радощів буяннє,

Забутте турбітнього труда.
Фавн з сатиром перед ним склонялись,
А менади-вакханки кругом
У танці похміллям вихвалялись,
Сам їздець горів увесь вином.

IX

Хто вмирав тоді, не відав страху,
Не лякав недужнього кістяк;
Геній стиха цілував бідаху,
І гасив свій факел неборак.
Оркову ж грізну вагу держала
Смертника, не богова рука,
І самий ериній ублажала
Кобза фрацького співця дзвінка.

X

Знову зустріне він, веселий, тіні
Ув Елізія дивовижних гаях.
Там любов ізнайдуть неізмінні
Серцем жени у своїх мужах,
Лін пісні знов гратиме високі,
До Алцести припаде Адмет;
Друга знайде друг там самотній;
Там Орест і з луком Філоктет.

XI

Там високі за діла нагороди
Покреплять трудящого в трудах,
І хто знявсь над величчю громади,
На блаженних стане висотах.
Перед викликателем із мертвих
Стиха вклоняться всі небовці,
А пливцеві із оселі смерті
Сятимуть з Олімпу близнеці.

XII

Гарний світе! Де ти, де дівався?
Зник з тобою і природи цвіт,
Тільки в займищі пісень зостався
Твій принадний баснословний слід.

Вимерла гучна твоя обитель,
І не бачимо ніде богів;
Зник гарячкосердий небожитель, —
Манячить від його тільки тінь.

XIII

Пишний цвіт осипався-одцвівся,
Як півночник вітер налетів;
Щоб один з усіх тим збагатився,
Мусив щезти дивний мир богів.
Сумно в зорях я тебе шукаю,
Фебе!.. Ні, нема Селени більш!
По гаях і по морях гукаю, —
Не озвешся: сном довічним спиш.

XIV

Ой природо! Ти й сама не знаєш
Радощів, що в серце людське ллєш,
І щаслива щастєм не буваєш
Духа, що сама його ведеш.
Без богів утратила ти чувство...
Ти — як мертвий маятник в часах,
І закон ваги, твоє іскуство,
Служить рабсько у твоїх ділах.

XV

Щоб уранці наново вродити,
Риєш яму ввечері собі,
І над те, щоб рівно все кружити,
Втіхи більшої нема тобі.
У поеми поховались боги:
Бо нема вселенній вжитку з них.
Світ підріс, ізнявсь і сам на ноги,
Всім кружити самопихом звик.

XVI

Так, в поеми, в древні правди дзвони, —
Ми високе все внесли туди, —
Пишні фарби, гарні житні тони;
Світ оставсь бездушний і німий.
Вирнувши із вічності, летіти
Любо їм на Пінда висоти.
Що в піснях безсмертно мусить жити,
Житиме митно у житті.